Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

17. marts 2016*

»Præjudiciel forelæggelse — direktiv 2004/38/EF — afgørelse om at inddrage en opholdstilladelse — princippet om overholdelse af retten til forsvar — ret til at blive hørt — medlemsstaternes procesautonomi — antagelsen til realitetsbehandling af kassationsanbringender — anbringende vedrørende grundlæggende retsprincipper (ordre public)«

I sag C-161/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Conseil d'État (Belgien) (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) ved afgørelse af 19. marts 2015, indgået til Domstolen den 9. april 2015, i sagen:

Abdelhafid Bensada Benallal

mod

État belge,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), og dommerne A. Arabadjiev, C.G. Fernlund, S. Rodin og E. Regan,

generaladvokat: P. Mengozzi

justitssekretær: fuldmægtig V. Tourrès,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 19. november 2015,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Abdelhafid Bensada Benallal ved avocats R.-M. Sukennik og R. Fonteyn

— den belgiske regering ved S. Vanrie, L. Van den Broeck og C. Pochet, som befuldmægtigede, bistået af avocats S. Cornelis, P. Lejeune og D. Matray

— den franske regering ved G. de Bergues, D. Colas og F.-X. Bréchot, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved R. Troosters og C. Tufvesson, som befuldmægtigede,

* Processprog: fransk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 13. januar 2016,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af det generelle EU-retlige princip om retten til forsvar.

2 Denne anmodning er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Abdelhafid Bensada Benallal og État belge (den belgiske stat, herefter »État belge«) vedrørende et annullationssøgsmål til prøvelse af en afgørelse om at inddrage Abdelhafid Bensada Benallals opholdstilladelse til det belgiske område og om at pålægge ham at udrejse heraf.

Retsforskrifter

3 Artikel 27 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, om ændring af forordning (EØF) nr. 1612/68 og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF (EUT L 158, s. 77, berigtigelse i EFT L 229, s. 35), fastsætter:

»1. Med forbehold af bestemmelserne i dette kapitel kan medlemsstaterne begrænse den frie bevægelighed og ophold for en unionsborger eller et familiemedlem uanset nationalitet af hensyn til den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed. Der må ikke lægges økonomiske betragtninger til grund.

2. Foranstaltninger truffet af hensyn til den offentlige orden eller sikkerhed skal være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og kan udelukkende begrundes i vedkommendes personlige adfærd. En tidligere straffedom kan ikke i sig selv begrunde anvendelsen af sådanne foranstaltninger.

Den personlige adfærd skal udgøre en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berører en grundlæggende samfundsinteresse. Begrundelser, der ikke vedrører den individuelle sag, eller som har generel præventiv karakter, må ikke anvendes.

3. For at undersøge, om den pågældende udgør en risiko for den offentlige orden eller sikkerhed, kan værtsmedlemsstaten, når den skønner det påkrævet, i forbindelse med udstedelsen af bevis for registrering eller, hvor der ikke findes nogen registreringsordning, senest tre måneder efter indrejsen på dets område eller fra den dato, hvor den pågældende har anmeldt sin tilstedeværelse på området, jf. artikel 5, stk. 5, eller i forbindelse med udstedelsen af opholdskort anmode oprindelsesmedlemsstaten og eventuelt andre medlemsstater om oplysninger om den pågældendes eventuelle tidligere straffe. Sådanne forespørgsler må ikke antage systematisk karakter. Den adspurgte medlemsstat skal besvare forespørgslen inden for en frist på to måneder.

4. Den medlemsstat, der har udstedt passet eller identitetskortet, skal uden særlige formaliteter lade indehaveren, der er blevet udsendt fra en anden medlemsstat af hensyn til den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed, indrejse på sit område, selv om dokumentet måtte være udløbet, eller indehaverens statsborgerskab anfægtes.«

4 Dette direktivs artikel 28 bestemmer:

»1. Værtsmedlemsstaten skal, før den træffer afgørelse om udsendelse med begrundelse i den offentlige orden eller sikkerhed, bl.a. tage hensyn til varigheden af den pågældendes ophold på værtsmedlemsstatens område, den pågældendes alder, helbredstilstand, familiemæssige og økonomiske situation samt sociale og kulturelle integration i værtsmedlemsstaten og tilknytning til hjemlandet.

2. Værtsmedlemsstaten må ikke træffe en udsendelsesafgørelse vedrørende en unionsborger eller dennes familiemedlemmer, uanset nationalitet, når de har opnået ret til tidsubegrænset ophold på værtsmedlemsstatens område, medmindre det skyldes alvorlige hensyn til den offentlige orden eller sikkerhed.

3. Der må ikke træffes en udsendelsesafgørelse i forhold til en unionsborger, medmindre afgørelsen er bydende nødvendig af hensyn til den offentlige sikkerhed som fastlagt af medlemsstaten, hvis de:

a) har haft ophold i værtsmedlemsstaten i de ti forudgående år, eller

b) er mindreårige, medmindre udsendelsen er nødvendig af hensyn til barnets tarv som fastlagt i De Forenede Nationers konvention af 20. november 1989 om barnets rettigheder.«

5 Nævnte direktivs artikel 30 har følgende ordlyd:

»1. Alle afgørelser, der træffes i henhold til artikel 27, stk. 1, meddeles de pågældende personer skriftligt på en måde, der giver dem mulighed for at forstå afgørelsens indhold og virkning.

2. De præcise og fuldstændige oplysninger om hensynet til den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed, der danner grundlaget for en sådan afgørelse, meddeles de pågældende personer, medmindre hensynet til statens sikkerhed er til hinder herfor.

3. I meddelelsen angives det, til hvilken rets- eller forvaltningsmyndighed der kan indgives klage, samt fristen herfor og i givet fald fristen for at forlade medlemsstaten. Medmindre der er tale om behørigt begrundede hastetilfælde, skal fristen for at forlade medlemsstaten være på mindst en måned regnet fra datoen for meddelelsen.«

6 Samme direktivs artikel 31 er affattet således:

»1. Når der vedrørende en person træffes en hvilken som helst afgørelse begrundet i hensynet til den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed, har den pågældende adgang til domstolsprøvelse og i givet fald administrativ prøvelse af afgørelsen i værtsmedlemsstaten.

2. Hvis den administrative klage over en udsendelsesafgørelse eller anmodningen om domstols-prøvelse ledsages af en anmodning om en midlertidig afgørelse om at udsætte afgørelsens gennemførelse, må den faktiske udsendelse fra medlemsstaten ikke finde sted, før der er truffet beslutning om den midlertidige afgørelse, medmindre

— udsendelsesafgørelsen bygger på en tidligere retsafgørelse

— de pågældende personer tidligere har haft adgang til domstolsprøvelse, eller

— udsendelsesafgørelsen er bydende nødvendig af hensyn til den offentlige sikkerhed, jf. artikel 28, stk. 3.

3. I forbindelse med prøvelsen undersøges det, om afgørelsen er lovligt truffet, og der tages stilling til de faktiske forhold og omstændigheder, der begrunder den påtænkte foranstaltning. Det sikres herved, at afgørelsen står i rimeligt forhold navnlig til de krav, der følger af artikel 28.

4. Medlemsstaterne kan beslutte, at den pågældende person ikke må opholde sig i landet, så længe sagen prøves, men de må ikke forbyde den pågældende person at føre sit forsvar personligt, medmindre hans fremmøde kan skabe alvorlige forstyrrelser for den offentlige orden eller sikkerhed, eller sagen vedrører afslag på en anmodning om indrejse i medlemsstaten.«

7 Artikel 35 i direktiv 2004/38 fastsætter:

»Medlemsstaterne kan træffe de nødvendige foranstaltninger til at nægte, ophæve eller tilbagekalde rettigheder i henhold til dette direktiv, når der er tale om misbrug af rettigheder eller om svig, som f.eks. proformaægteskab. Sådanne foranstaltninger skal stå i rimeligt forhold til misbruget og være omfattet af de proceduremæssige garantier i artikel 30 og 31.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

8 Den 24. maj 2012 indrejste Abdelhafid Bensada Benallal, der er spansk statsborger, i Belgien. Efter den 31. maj 2012 at have indgivet en ansøgning herom fik han ved afgørelse af 24. september 2012 opholdstilladelse som arbejdstager i denne medlemsstat.

9 Den 26. september 2013 inddrog État belge gennem Office des étrangers (den belgiske udlændingemyndighed) Abdelhafid Bensada Benallals opholdstilladelse og pålagde ham at udrejse af belgisk område. I denne afgørelse anførtes bl.a. følgende:

»Det fremgår, at den pågældende fremlagde vildledende oplysninger, som var afgørende for, at kommunalforvaltningen i Berchem-Sainte-Agathe [Belgien] anerkendte hans ret til ophold. [Det blev] således konkluderet, at ingen af de personer, som var blevet tilmeldt den almindelige sociale sikringsordning for arbejdstagere af selskabet, [...] var forsikrede: »En lang række konkrete og samstemmende oplysninger godtgør i tilstrækkeligt omfang, at [nævnte] selskab ikke udøver aktiviteter, der omfatter beskæftigelse af arbejdstagere [...], og følgelig, at der ikke findes ansættelseskontrakter mellem de personer, der er anmeldt [...], og selskabet.««

10 Den 2. januar 2014 anlagde Abdelhafid Bensada Benallal sag ved Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) med påstand om annullation af nævnte afgørelse.

11 Abdelhafid Bensada Benallal fremførte til støtte for sit søgsmål et enkelt anbringende om bl.a. tilsidesættelse af en lovbestemmelse om formel begrundelse af administrative afgørelser, tilsidesættelse af princippet om god forvaltningsskik, princippet om retssikkerhed, princippet om proportionalitet, forsigtighedsprincippet og princippet om omhu, princippet om forsvarlig forvaltning, princippet om, at forvaltningen er forpligtet til at træffe afgørelse under hensyntagen til alle de faktiske omstændigheder, samt tilsidesættelse af artikel 35 i direktiv 2004/38.

12 I sin argumentation for dette anbringende anførte Abdelhafid Bensada Benallal bl.a., at den omtvistede afgørelse var behæftet med en begrundelsesmangel. Han hævdede i denne henseende, at den redegørelse, som État belge havde truffet afgørelse på grundlag af, hverken var vedlagt sidstnævnte afgørelse eller var blevet fremsendt til Abdelhafid Bensada Benallal inden meddelelsen af denne afgørelse eller i det væsentlige gengivet i denne, hvorfor han ikke havde kunnet gøre sig bekendt med begrundelsen for den afgørelse, der var blevet truffet mod ham.

13 Ved afgørelse af 30. april 2014 frifandt Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) sagsøgte. I dommen anførte Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) bl.a. følgende:

»Conseil [du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager)] fastslår under alle omstændigheder, at der forløb næsten et år fra det tidspunkt, hvor [Abdelhafid Bensada Benallal] fremlagde sin ansættelseskontrakt med selskabet [...] og den redegørelse, som […] førte til, at den anfægtede afgørelse blev truffet, i hvilken periode [Abdelhafid Bensada Benallal] ikke fremsendte eller meddelte [Office des étrangers (den belgiske udlændingemyndighed)] nogen form for oplysninger vedrørende de problemer, der er nævnt i stævningen, som var opstået for [ham] i forbindelse med hans ansættelseskontrakt med det anførte selskab.

Såfremt [Abdelhafid Bensada Benallal] fandt at kunne påberåbe sig omstændigheder, som kunne være til hinder for, at hans opholdsbevis blev tilbagekaldt, påhvilede det ham at bringe disse til [Office des étrangers'] kendskab, ikke sagsøgte at opfordre [Abdelhafid Bensada Benallal] til at fremsætte sine bemærkninger. Conseil erindrer således om, at det påhviler sagsøgeren at bevise, at han opfylder betingelserne for den ret, som han gør krav på, samt for opretholdelse af denne ret. For så vidt som [Abdelhafid Bensada Benallal] har anmodet om at få udstedt bevis for registrering i Belgien som arbejdstager, kunne/måtte han med rette forvente, at manglende opfyldelse af ansættelseskontrakten (uanset at det ikke beroede på [Abdelhafid Bensada Benallals] forhold) ville få konsekvenser for hans ophold, og burde have været klar over, at det var nødvendigt, uopfordret, at oplyse [Office des étrangers (den belgiske udlændingemyndighed)] herom, hvilket ifølge akterne i den administrative sag ikke er sket.

Den omstændighed, at [Abdelhafid Bensada Benallal] »ikke modtog et anbefalet brev, således som det fremgår af sagen, og følgelig ikke havde mulighed for at blive [hørt]«, kan ikke rejse tvivl om denne konstatering, idet [Abdelhafid Bensada Benallals] kritik angår den afhøring, som den socialinspektør […] foretog af ham (hvilken afhøring endvidere nu ikke alene støttes på forklaringer, men ligeledes på objektive omstændigheder, som [Abdelhafid Bensada Benallal] ikke har bestridt), og ikke direkte angår den anfægtede afgørelse.«

14 Abdelhafid Bensada Benallal har iværksat kassationsanke til prøvelse af denne dom fra Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) for den forelæggende ret, Conseil d'État (appeldomstol i forvaltningsretlige sager). Dette søgsmål omfatter bl.a. et anbringende, hvormed Abdelhafid Bensada Benallal har gjort gældende, at den administrative myndighed, dvs. Office des étrangers (den belgiske udlændingemyndighed), burde have hørt ham, inden den traf sin afgørelse af 26. september 2013. Han har desuden anført, at Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) burde have overvejet, om den administrative procedure kunne have ført til et andet resultat, såfremt han havde været i stand til bedre at varetage sit forsvar. Til støtte for dette anbringende har Abdelhafid Bensada Benallal hævdet, at der er sket ikke alene en tilsidesættelse af på den ene side de almindelige retsgrundsætninger i belgisk ret om retten til forsvar og kontradiktionsprincippet og på den anden side retten til at blive hørt (»audi alteram partem«), men også af artikel 41 og 51 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

15 État belge har svaret, at anbringendet må afvises, idet det er blevet fremført for første gang for den forelæggende ret under kassationsanken, og det ikke vedrører en tilsidesættelse af en bestemmelse vedrørende grundlæggende retsprincipper (ordre public). Sagsøgeren har endvidere hverken redegjort nærmere for, hvori krænkelsen af chartrets artikel 51 bestod eller gjort nogen form for omstændigheder gældende, der kunne give anledning til en efterprøvelse af, om den administrative procedure kunne have ført til et andet resultat, såfremt han var blevet hørt, inden den omhandlede administrative afgørelse blev truffet.

16 Hvad angår realiteten har État belge gjort gældende, at retten til at blive hørt i chartrets artikel 41 ikke indebærer en pligt til at indlede en debat med den pågældende om de omstændigheder, som vedkommende påberåber sig. Det er således tilstrækkeligt, at sidstnævnte har haft lejlighed til at tilkendegive sin opfattelse, således som det var tilfældet i den foreliggende sag, hvilket fremgår af den af Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) afsagte dom.

17 Den ansvarlige for sagen ved den forelæggende ret har i sin redegørelse af 16. oktober 2014 konstateret, at det enkelte anbringende, som blev påberåbt for Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager), hverken omhandlede en tilsidesættelse af chartrets artikel 41 og artikel 51, af de almindelige retsgrundsætninger om retten til forsvar, af kontradiktionsprincippet eller af retten til at blive hørt (»audi alteram partem«). Under hensyntagen til kravene i belgisk procesret i denne henseende har den ansvarlige i sin redegørelse konkluderet, at Abdelhafid Bensada Benallal ikke kan påberåbe sig en tilsidesættelse af disse bestemmelser og almindelige retsgrundsætninger for første gang for den forelæggende ret, fordi disse ikke er omfattet af de grundlæggende retsprincipper (ordre public).

18 I sit svarskrift, der er indgivet efter denne redegørelse, har Abdelhafid Bensada Benallal gjort gældende, at anbringendet vedrørende en tilsidesættelse af grundlæggende rettigheder er et anbringende vedrørende grundlæggende retsprincipper (ordre public), for så vidt som det fremgår af chartrets artikel 41 og Domstolens praksis, at retten til at blive hørt udgør en gennemførelse af det generelle EU-retlige princip om iagttagelse af retten til forsvar, hvis manglende overholdelse kan efterprøves ex officio.

19 Den forelæggende ret har konstateret, at det anbringende, som Abdelhafid Bensada Benallal har fremført vedrørende en tilsidesættelse af retten til at blive hørt som fastsat i chartrets artikel 41, ikke var blevet påberåbt af sidstnævnte for Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager). I henhold til belgisk ret kan et sådant anbringende imidlertid kun antages til realitetsbehandling for første gang for kassationsretten, hvis dette anbringende har karakter af grundlæggende retsprincipper (ordre public).

20 Conseil d'État (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) har på denne baggrund besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Har det almindelige princip i Den Europæiske Unions retsorden om retten til forsvar, herunder en persons ret til at blive hørt af en national myndighed, inden denne træffer nogen form for afgørelse, der kan påvirke den pågældende persons interesser negativt, såsom en afgørelse om at inddrage hans opholdstilladelse, en tilsvarende betydning i Den Europæiske Unions retsorden som de belgiske regler, der har karakter af grundlæggende retsprincipper (ordre public), har i national ret, og kræver ækvivalensprincippet, at anbringendet om, at der er sket tilsidesættelse af det almindelige princip i Den Europæiske Unions retsorden om retten til forsvar, kan gøres gældende for første gang for Conseil d'État [(appeldomstol i forvaltningsretlige sager)] som kassationsankeinstans, således som det kan ifølge national ret for så vidt angår anbringender om grundlæggende retsprincipper (ordre public)?«

Om det præjudicielle spørgsmål

21 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten skal fortolkes således, at når et anbringende vedrørende en tilsidesættelse af national ret, der fremføres for første gang for den nationale retsinstans under kassationsanken, i henhold til national ret kun kan antages til realitetsbehandling, hvis dette anbringende er et anbringende vedrørende grundlæggende retsprincipper (ordre public), skal et anbringende om en tilsidesættelse af retten til at blive hørt, således som den garanteres i EU-retten, der fremføres for første gang for samme retsinstans, antages til realitetsbehandling.

22 For at besvare dette spørgsmål skal det, som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, først konstateres, at den faktiske situation, der giver anledning til tvisten i hovedsagen, er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde, herunder direktiv 2004/38. Dette direktiv omhandler således bl.a. betingelserne for unionsborgeres udøvelse af deres ret til fri bevægelighed og ophold på medlemsstaternes område samt begrænsningerne af disse rettigheder af hensyn til den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed. Dette direktiv finder anvendelse på enhver unionsborger, der rejser til eller tager ophold i en anden medlemsstat end den, hvor vedkommende er statsborger.

23 Selv om nævnte direktiv fastsætter et antal regler, som medlemsstaterne skal overholde med henblik på en eventuel begrænsning af en unionsborgers ret til ophold, nemlig bl.a. dem, der fremgår af direktivets artikel 30 og 31, indeholder det derimod ikke bestemmelser, der fastlægger de nærmere regler for de administrative og retslige procedurer i forbindelse med en afgørelse om inddragelse af en unionsborgers opholdstilladelse.

24 I denne henseende bemærkes, at det fremgår Domstolens praksis, at det i mangel af EU-retlige bestemmelser på området i medfør af princippet om procesautonomi tilkommer hver enkelt medlemsstat i sin interne retsorden at fastsætte sådanne bestemmelser, dog på den betingelse, at disse ikke må være mindre gunstige end dem, som regulerer tilsvarende situationer, der er underlagt national ret (ækvivalensprincippet), og at de i praksis ikke umuliggør eller uforholdsmæssigt vanskeliggør udøvelsen af rettigheder, der er tillagt ved EU-retten (effektivitetsprincippet) (dom af 21.1.2016, Eturas m.fl., C-74/14, EU:C:2016:42, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).

25 Det følger heraf, at to kumulative betingelser, nemlig overholdelsen af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet, skal være opfyldt, for at en medlemsstat kan påberåbe sig princippet om procesautonomi i situationer, der er reguleret af EU-retten.

26 I den foreliggende sag, og således som den forelæggende ret har bemærket, er reglerne i den nationale procesret om anbringender, der kan påberåbes for første gang under kassationsanken, til hinder for, at det anbringende, som Abdelhafid Bensada Benallal har påberåbt sig – om en tilsidesættelse af retten til at blive hørt af en national myndighed, inden denne træffer nogen form for afgørelse, der indeholder et klagepunkt, således som denne ret garanteres i EU-retten – kan antages til realitetsbehandling.

27 Som det fremgår af nærværende doms præmis 24, er EU-retten i princippet ikke til hinder for, at medlemsstaterne i overensstemmelse med princippet om procesautonomi og med forhold for overholdelsen af effektivitetsprincippet og ækvivalensprincippet begrænser eller betinger de anbringender, der kan påberåbes under kassationsanker.

28 Som generaladvokaten har anført i punkt 41 og 42 i forslaget til afgørelse, opstår der i den foreliggende sag ikke spørgsmål om overholdelse af effektivitetsprincippet, men udelukkende om ækvivalensprincippet.

29 Det bemærkes, at det følger af Domstolens faste praksis, at ækvivalensprincippet forudsætter, at den omhandlede nationale bestemmelse finder anvendelse uden forskel på søgsmål, der vedrører de rettigheder, som borgerne kan udlede af EU-retten, og søgsmål, der vedrører tilsidesættelse af national ret, og hvor sagsgenstanden og søgsmålsgrundlaget er de samme (jf. dom Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, præmis 39). Overholdelsen af dette princip indebærer således en ligebehandling mellem de søgsmål, der støttes på en tilsidesættelse af national ret, og de tilsvarende søgsmål, der støttes på en tilsidesættelse af EU-retten (dom af 6.10.2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, præmis 34).

30 Når betingelsen om overholdelse af dette ækvivalensprincip anvendes på en situation som den i hovedsagen foreliggende, kræver den dermed, at når bestemmelserne i national ret om de proceduremæssige regler for kassationsanke pålægger en ret som kassationsinstans, forpligtelsen til at

påkende eller til ex officio at rejse et anbringende vedrørende en tilsidesættelse af national ret, bør denne samme forpligtelse på samme måde gælde for et anbringende af samme art vedrørende en tilsidesættelse af EU-retten.

31 Såfremt en national retsinstans som kassationsinstans finder, at et anbringende vedrørende manglende overholdelse af retten til at blive hørt er et anbringende vedrørende nationale grundlæggende retsprincipper (ordre public), der kan påberåbes for første gang for denne retsinstans inden for rammerne af en tvist, der er reguleret i national ret, kræver ækvivalensprincippet derfor, at et lignende anbringende vedrørende en tilsidesættelse af EU-retten inden for rammerne af samme tvist også kan gøres gældende for første gang for denne samme ret i kassationsankesagen.

32 I den foreliggende sag fremgår det ikke klart af forelæggelsesafgørelsen, at retten til at blive hørt, således som den garanteres i belgisk ret, i sig selv udgør et almindeligt princip i belgisk ret, der dermed udspringer af de grundlæggende retsprincipper (ordre public) i denne medlemsstat. Den forelæggende ret har imidlertid i denne henseende præciseret, at regler om grundlæggende retsprincipper (ordre public) er regler, der har grundlæggende betydning i belgisk retsorden, som f.eks. bestemmelserne om forvaltningsmyndighedernes kompetence, retternes kompetence, overholdelse af retten til forsvar eller bestemmelserne om visse grundlæggende rettigheder.

33 Med henblik på i denne henseende at gøre det muligt for den forelæggende ret at fastslå, om anbringendet vedrørende en tilsidesættelse af retten til at blive hørt i EU-retten er af samme art som et anbringende vedrørende en tilsidesættelse af en sådan ret i den belgiske retsorden, bemærkes, således som Domstolen har fastslået i sin dom af 9. juni 2005, Spanien mod Kommissionen (C-287/02, EU:C:2005:368, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis), at overholdelsen af retten til forsvar under enhver procedure, der iværksættes over for en person, og som kan munde ud i en retsakt, der indeholder et klagepunkt mod den pågældende, er et grundlæggende EU-retligt princip, som skal overholdes, selv om der ikke er fastsat nogen bestemmelser vedrørende proceduren. Dette princip kræver, at de adressater for en beslutning, hvis interesser i væsentlig grad berøres deraf, skal have mulighed for at gøre deres synspunkter gældende.

34 Det tilkommer den kompetente forelæggende ret at efterprøve, om den betingelse, der er knyttet til ækvivalensprincippet, er opfyldt i den sag, som verserer for den. Hvad nærmere angår hovedsagen påhviler det den forelæggende ret at fastslå, om retten til at blive hørt, således som den garanteres i EU-retten, opfylder de i national ret krævede betingelser for at blive kvalificeret som et anbringende vedrørende grundlæggende retsprincipper (ordre public).

35 Følgelig skal det forelagte spørgsmål besvares med, at EU-retten skal fortolkes således, at når et anbringende vedrørende en tilsidesættelse af national ret, der fremføres for første gang for den nationale retsinstans under kassationsanken, i henhold til national ret kun kan antages til realitetsbehandling, hvis dette anbringende vedrører grundlæggende retsprincipper (ordre public), skal et anbringende om en tilsidesættelse af retten til at blive hørt, således som denne ret garanteres i EU-retten, der fremføres for første gang for den pågældende retsinstans, antages til realitetsbehandling, såfremt denne ret til at blive hørt, således som den er garanteret i national ret, opfylder de i national ret krævede betingelser for at blive kvalificeret som et anbringende vedrørende grundlæggende retsprincipper (ordre public), hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Sagens omkostninger

36 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

EU-retten skal fortolkes således, at når et anbringende vedrørende en tilsidesættelse af national ret, der fremføres for første gang for den nationale retsinstans under kassationsanken, i henhold til national ret kun kan antages til realitetsbehandling, hvis dette anbringende vedrører grundlæggende retsprincipper (ordre public), skal et anbringende om en tilsidesættelse af retten til at blive hørt, således som denne ret garanteres i EU-retten, der fremføres for første gang for den pågældende retsinstans, antages til realitetsbehandling, såfremt denne ret til at blive hørt, således som den er garanteret i national ret, opfylder de i national ret krævede betingelser for at blive kvalificeret som et anbringende vedrørende grundlæggende retsprincipper (ordre public), hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Underskrifter